पुलिस समाचार – हर कोने की हलचल

पुलिसकर्मियों के लिए विशेष कल्याण कोष

ggfj;k.kk e jkgrd jst d vkb-th-dk;ky; u ikp ftyk d fy, fo'k"k dY;k.k dk"k dh LFkkiuk djus dh ?kk"k.kk dh gA ;g dk"k Lor= :i l dke djxk vkj bl ljdkj l fdlh idkj dh enn dh vko';drk ugh gkxhA ;g lfo/kk foHkkx }kjk igy l gh fn, tk jgs dk"k d vfrfjDr gkxkA bldk ykHk jkgrd] >Ttj] lkuhir] ikuhir vkj djuky e dk;jr lHkh ifyldfe;k d fy, gkxkA

jkgrd jst d vkb-th- Jh d-dkejkt d vulkj] bl dk"k dh LFkkiuk lnL;k d ;kxnku l mud jid vkj Lrj d vulkj gkxhA bl dk"k dh LFkkiuk dk e[; mís'; g fd vxj fdlh ifyldeh dh M;Vh ij ekr gk tkrh g rk mld ifjtuk dk ikp yk[k :Ik;s rd dh vkfFkd lgk;rk rRdky nh tk ldA lkFk gh bl dk"k l ifyldfe;k dk cgr de C;kt nj ij ;k C;kt jfgr _.k dh lfo/kk Hkh nh tk,xhA

;kxnku dk lyic Hkh r; fd;k x;k gA bldk vulkj vkb-th-d fy, 500 ,l-,l-ih-@,l-ih-d fy, 300] Mh-,l-ih l 200] bLiDVj@,-,l-vkb-l 150 rFkk dkLVcy Lrj d ifyldfe;k l 100 :i;s dk ;kxnku fy;k tk,xkA

lkFk gh foHkkx }kjk ikp yk[k :i;s rd dk gj 0;fDr dk chek Hkh djok;k tk,xkA

fuf'pr :i l ifyldfe;k d dY;k.k d fy, Lo;s ifyl d }kjk dh tkus okyh ;g igyh dkf'k'k gA ljdkj }kjk bl vkj u tkus dc /;ku fn;k tk,xk] ,l e fdlh nlj fodYi dk miyC/k djkus dh vko';drk FkhA jkgrd jst d ifyl dh vkj l ;g cgn vko';d dne mBkuk vfr ljkguh; g vkj vk'kk g fd nlj LFkkuk ij Hkh leku :i l ,lh 0;oLFkk dh tk,xhA

¼lktU;% fVC;u bfM;k MkV dke 19 ekp 2011½

थाणे में थानों की परीक्षा

Fkk.k xkeh.k ifyl us viu 33 Fkkuk d dekpkfj;k dh dk;s d'kyrk dk vkdus d fy, yxkrkj mudh ijh{kk yuk ikjEHk fd;k gA bld vrxr ;g iR;d Fkkuk iHkkjh dk fofHkUu dk;k d ckj e ,d ekfld fjikV ifyl e[;ky; dk Hktuh gkxhA bld vk/kkj ij v/k&okf"kd vkj okf"kd xkiuh; fjikV r;kj dj lokÚke Fkkus dk p;u fd;k tk,xk vkj ml ijLdr Hkh fd;k tk,xkA ;g p;u bl Fkkus d LVkQ }kjk mud dk;k d mfpr fu"iknu t l d Mk;jh dk mi;Dr rjhd l j[kuk] pkjh d ekeyk e lkeku dh cjkenxh] vijk/kk d jftLV'ku vkj tkp l yd ,d Fkkus }kjk pyk, tk jgs fofHkUu dY;k.kdkjh dk;k vkfn ij fuHkj gkxkA bld vrxr 3 lcl vPN Fkkuk dk udn ijLdkj dk iko/kku Hkh gA

bl ifØ;k l fuf'pr :i l gh fupy Lrj d ifyldfe;k dk eukcy c<us dh vk'kk dh tk ldrh gA bl ifØ;k }kjk tuojh 2011 e 10 lokÚke Fkkuk d vd bl idkj gS&

eukj Fkkuk&1720
ekf.kd ij Fkkuk&1470
ehjk jkM Fkkuk&1360
ouxko Fkkuk&1345
ck; lj Fkkuk&1290
dk'khehjk Fkkuk&1283
?kkyoM Fkkuk&1235
fdUukokMh Fkkuk&1225
dlk Fkkuk&1220
'kkgij Fkkuk&1200

fiNy dN le; l fofHkUu LFkkuk ij ifyl }kjk viuh Nfo vkj dk;s fu"iknu dk cgrj cukus dh dkf'k'k dh tk jgh gA gkykfd] vHkh bl lnHk e gj {k= ij LFkkuh; Lrj ij yxkrkj ,l dk;k dh vko';drk g rHkh ifyl ij turk dk fo'okl cu ldxkA ;g rk bl vkj ,d NkVk lk dne gA

¼lktU;% VkbEl vkQ bfM;k MkV bfM;k VkbEl MkV dke] 19 ekp 2011½

एशिया का सबसे अच्छा थाना

yf/k;kuk d lnj Fkkus dk ,f'k;k dk lcl vPNk Fkkuk puk x;k gA bl ,YVl&Xykcy vyk;s uked xj ljdkjh lLFkk }kjk ,f'k;k e loJ"V ekuk x;k gA ;g ,d U;s;k dk fLFkr lLFkk g tk ijh nfu;k e ^tu lj{kk vkj U;k;* d enn ij dke djrh gA fiNy o"k blh lLFkk us t;ij d fo|k;dijh Fkkus dk ,f'k;k ikr e lcl vPN Fkkus dk ,okM fn;k FkkA

lLFkk us ifyl dfe'uj Jh b'oj flg dk i=fy[kdj crk;k Fkk fd lnj Fkkus dk lep ,f'k;k ikr e loJ"B puk x;k gA vily e] yf/k;kuk ftyu dk ,d lekjkg e ;g ,okM fn;k tkuk FkkA

lnj Fkkus dk n'k dk Hkh lcl vPNk Fkkuk puk x;k FkkA lnj Fkkus d bLiDVj ijethr flg d vulkj] fiNy lky vDVcj e lLFkk d nk lnL;k us Fkkus dk oh{k.k fd;k FkkA mÚgkus u doy Fkkus dk fujh{k.k fd;k cfYd LFkkuh; ykxk l Hkh QhMcd fy;k FkkA

vkt] bl Fkkus d vf/kdkjh vkj depkjh gh ugh] cfYd bldk vrxr vkus okyu ykx Hkh bl ckr l xfor gS fd mud Fkkus dk loJ"B puk x;k gA ,d Nk= us crk;k fd vdlj ifyl dk derj le>k tkrk Fkk yfdu vkt mÚgs xoxg vkj ;g xkjo Fkkus us 500 ucj ikdj iklr fd;k gA

¼lktU;% VkbEl vkQ bfM;k MkV bfM;k VkbEl MkV dke] 29 ekp 2011½

महिला पुलिसकर्मियों की शिकायत

Xktjkr ifyl vdkneh e vk;ftr nk fnolh; lehukj e dkLVcy vkj vfLkLVsV Lkc&bLiDVj Lrj dh efgyk ifyldfe;k us mud vulkj i:"k i/kku foHkkx ij dbk nk"k yxk,A tl&efgykvk dk NkV&ekV dke fn;s tkrs g vkj inkUufr d fy, ut jvUnkt fd;k tkrk gA Mh-,l-ih-l/kk ik.M efgykvk d fy, fuf'pr dkV /khe ikek'ku dk dkj.k crk;kA

dy feykdj vf/kdrj efgyk ifyldfe;k us bl lehukj e Hkh mÚgs ifyl dk;k dh e[;/kkjk l nj j[ku] Fkkuk e vul;Dr 'kkpky; vkj ikuh fudkl 0;oLFkk rFkk mud dke djus d fy, lfo/kktud volj puk d u gkus dh f'kdk;r dhA ,lh f'kdk;r vkj vkjki rdjhcu gj LFkku ij efgyk ifyldfe;k l luus dk fey jgh gA vc le; g budsfujkdj.k dk vkj foHkkx d ofj"B ifyl vf/kdkfj;k }kjk mÚgs viuh dk;s d'kyrk dk lkfcr djus d volj nus dkA

¼lktU;% bfM;u ,Dl l MkV dke] 30 ekp 2011½

सबसे अमीर सरकारी बाबू

gky gh e] dfcuV d QlY d ckn dUæ us vkn'k fn;k Fkk fd lHkh Hkkjrh; lkokvk d vf/kdkjh viuh l ifÚk dk C;kjk lkoktfud djxA blh vkn'k d nk;j dk jktLFkku ljdkj us jkT; d lHkh jktif=r vf/kdkfj;k rd c<k fn;k gA bld vrxr lHkh vkb-,-,l-] vkb-ih-,l-] vkj-,-,l vkj vkb-,Q-,l- vf/kdkfj;k us viuh l ifÚk dk C;kjk jkT; d dkfed foHkkx dh oCklkbV ij fn;kA e[;e=h Jh xgykr d vulkj] ^;g dne 0;oLFkk dk vf/kd l vf/kd ikjn'kh cukus d fy, mBk;k x;k g vkj bldk vrxr rdjhcu 42 gtkj ljdkjh vQlj viuh l ifÚk dh ?kk"k.kk dj ldxA* vQljk }kjk dh xb l ifÚk dh ?kk"k.kk d ckn irk pyk fd jktLFkku d lcl vehj vQlj g] ,-Mh-th-ih- Jh uonhi flg ftudh Lo;s ?kkf"kr l ifÚk 30 djkM dh gA

ikjnf'krk l fdlh dk udlku gk] ,lh ckr ugh A bl l vkifÚk d oy mÚgs gkrh g ftudk nkeu ijh rjg lkQ ugh A bl vkn'k d ckn de l de fdlh vehj ljdkjh vQlj dk n[kdj mld Jkr ij 'kd rk ugh gkxkA db vf/kdkjh viu ifjokj dh vkj l vehj gk ldrs g vkj ,l e vxj mud tk;nkn dh tkudkjh igy l gh gkxh rk ;g mld dkuuh rjhd l gkfly djus dk iek.k Hkh gkxkA blfy,] bl vkn'k dk Lokxr fd;k tkuk pkfg,A

¼lktU;% bfM;u ,Dl l MkV dke] 15 viy 2011½

ge ykd ifyl d bl vd e Ni y[kk d ckj e vkid fopkj tkuuk pkgxA—i;k viu fopkj ge vo'; HktA ge mÚgs vkid uke ;k vKkr] tl k vki pkgx] ykd ifyl e id dkf'kr djxA vkid h egRoi.k jk; gh cnyko yk, xhA

uhps fn;s x;s irs ij lEiknd dk Mkd }kjk Hkts ;k bey dj&

info@humanrightsinitiative.org

सी.एच.आर.आई., नई दिल्ली कार्यालय
प्रधान संपादकः ज़ीनत मलिक, बी–११७, प्रथम तल, सर्वोदय एन्क्लेव, नई दिल्ली:११००१७, भारत
टेलीः +९१ ११ ४३१८ ०२००, फैक्सः +९१ ११ २६८६ ४६८८, info@humanrightsinitiative.org, www.humanrightsinitiative.org

[निजी प्रसार के लिए]
अंक १४
नई दिल्ली, अप्रैल २०११
सी.एच.आर.आई.
लोक पुलिस
जनतांत्रिक पुलिस के लिए
मासिक पत्रिका

'वरिष्ठ अधिकारियों को भटके हुए पुलिसकर्मियों का मार्गदर्शन करना होगा'

Jherh vujk/kk 'kdj

Jherh vujk/kk 'kdj] e/; in'k dMj e vkb-ih-,l-vf/kdkjh gA og orekus le; e vkb-th- Li'ky vkij'ku d in ij dk;jr gA bld vfrfjDr og ifyl vkj turk d chp e=hi.k lc/kk dh vkj i;Ru'khy jgh gA Jherh 'kdj l thur efyd dh iyhlhx l tM fofHkUu ennk ij lk{kRdkjA

vki Hkkjrh; ifyl cy e ifyl dh ekuoh; Nfo dk vkxs yku d fy, i;Ru'khy gA bl lnHk e viu fopkj ij i d'k Mky\

lekt u ifyl uked lLFkk dk viuh lij{kk vkj l0;oLFkk d fy, fufer fd;k gA ,l e ifyl ekuoh; ugh gk rk D;k gk\ njvy] ,l loky dh vko';drk gh ugh gkuh pkfg, D;kfd ifyl vkj LokLF; nk ,l foHkkx g tgk ogh yxx tkrs g tk ij'kku gkA ,l e ij'kku dk ij'kku rk ugh gkus nuk pkfg,A ifyl cy dk bl Hkkouk l cuk;k x;k Fkk fd mudh mifLRkfr l turk e lij{kk Hkkouk cuh jgA ,l e vxj og viu ey nkf;Ro l HkVdh g rk mud ofj"B vQljk dk ekxn'ku djuk gkxkA vxj ifyl viu jktejk d nkf;Rok dk bekunkjh l fuokg dj rk vk/kh leL;k rk ols gh nj gk tk,xhA ifyl dk ey dke g] vxj dkb mud ikl vk, rk mldh ckr lu vkj mld ckn vxj dkb dkuuh dk;okgh dh vko';drk gk rk og dj ;k dk;okgh mudh lhek l ckgj gk rk mÚgs crk nA

bldk vykok gj ljdkjh foHkkx dk nkf;Ro g fd og viu dk;k dh tkudkjh vke turk rd igpk,A gekjh f'k{kk i)fr e ,lh xtkb'k ugh g fd ifyl tl egÙoi.k foHkkx d ckj e tkudkjh nh tk ldA

vkid vujk/kk 'kdj fo'k"k :i l bl fn'kk e dh xb dkb 'k: vkr\

eus le;≤ ij bl vkj dkf'k'k dh gA 1998&2000 e tc e fofn'kk e Fkh rk bldk fy, ,d 'k: vkr dh Fkh] ftldk vrxr ftyu d gj Fkkus e fdlh Hkh Ldy d dN cPps ij fnu viuk le; fcrk;k djrs FkA bld fy, ftu xkok e Ldy ugh Fkk ogk d ljip l ckr djd ml xko d cPpk dk fdlh rjg Fkkuk e le; fcrkus d fy, yk;k tkrk FkkA bl l ;g gkrk Fkk fd cPpk d eu l ifyl dk Hk; fudyrk vkj o mud dke dk le>u yxA og fLFkfr /khj&/khj cnyus yxh fd ^cVk lk tkvk ojuk ifyl vk tk,xh*A ckn e bl igy dk foHkkx u cky&fe= dk uke Hkh n fn;k FkkA bl l ifyl d 0;ogkj e Hkh ujeh vkb FkhA vke rkj ij tc cPps vkl&ikl gk rk ge viu 0;ogkj dk lrfyr j[ku dh dkf'k'k djrs gA ;g iHkko ifyl ij Hkh cgr gn rd fn[krk FkkA

vke turk e ifyl d ifr fo'okl c<kus d fy, D;k dne mBk, tkus pkfg,\

turk e ;g Hkkouk tkxr dh tkuh pkfg, fd ifyl mÚgh dk ,d vx g] ftl fd mÚgkus gh ,d fo'k"k ftEenkjh nh gA ;g rHkh lHko gkxk tc turk vkRefo'okl l ifyl d le{k [kMh gkxh vkj ifyl ikjnf'krk l viuk dk;k djxhA

dkLVcyjh] turk d liid e vke rkj ij lcl igy vkrs g] D;k vkid vulkj dkLVcy Lrj dh ifyl turk dh vi{kkvk dk ijk djus e rFkk viu o/kkfud nkf;Rok d fuokg e gj i d lj fuis.k g ;k bues dkb deh g tgk l/kkj dh vko';drk g\

dkLVcy Lrj dh ifyl turk dh vi{kkvk dk ijk djus e l{ke g ijr mÚgs vkj fuis.k cukus dh vko';drk g] tk fd mÚgs cfu;knh if'k{k.k d le; fd;k tk ldrk gA

,l dku l igy g tgk l/kkj djuk vko';d g rkfd turk] ifyl dk viuk okLrfod lij{kd vkj fe= eku ld\

Fkku@pkfd;k e vke turk d vku ij mul lgk;d mi fujh{kd l fujh{kd Lrj d vf/kdkjh dk gh ckrphr@lokn djuk pkfg,A lgk;d mi fujh{kd l fujh{kd Lrj d vf/kdkfj;k dk fjQ'kj dkl vfuok;s fd;k tk,A dkl e dE;fuVh ifyflx d ckj e Hkh 0;k[;ku 'kkfey fd;k tkuk pkfg,A

ifyl cy dk tk Hkkx dfVx ,s ij gkrk g vFkkr dkLVcyjh] mud fy, cgr dN dju dh vko';drk gA tl fd & ifyl ykbus bruh cngky g tl fd dkb xk'kkykA jk'kuh ugh gkrh] DokVj cgn NkV vkj dgh&dgh rk [kkuk idku dh LFkku d lkFk gh 'kkpky; g] tkfd viu Hkkjr dh fdlh Hkh lLdfr e ekU; ugh A de l de pkd dk LFkku rk lkQ gkuk gh pkfg,A dkLVcy Lrj d vf/kdk'k lnL; xko d ifji{k l vkr g tgk bu ckrk dk [kkl /;ku j[kk tkrk gA ngkr d bykdk e Hkh txg gku d ckotn mud jgus dh txg cgn vekuoh; gkrh gA tc vki mÚgs jgus vkj lkus d fy, 'kkfr dk okrkoj.k ugh nxs] ud tlh voLFkk e j[kxs rk] ud l doy ;enr gh fudyxs nonr ugh A bld ckn mul vi{kk ;g gkrh g fd og 24 ?kV dke dj ldA g Qfj;k nh l f'k"Vrk l 0;ogkj dj] ;g rk nf[k, D;k vkius mÚgs ;g lc fn;k\ db ,s l ,l-ih-] Mh-,l-ih- Lrj d vf/kdkjh g tk [kn 'kke dk nkLrk d LkkFk xtyu ludj 'kjkc ihr g vkj viu vf/kuLFkk dk 'kjkc ihu ij idMr gA tk pht vkid fy, tk; t g] mud fy, vkiu uktk; t d l cuk nhA vxj vki bl jkduk pkgr Fk rk igy Lo;s ,lk djuk pkfg,] ojuk cy e fo'okl dk ldV mRiUu gkrk g vkj dBk iuirh g tkfd urRo dk ekuu l drjkrh gA

tgk ,d vkj turk ifyl dk;okgh vkj 0;ogkj l vlr "V vkj ij 'kku fn[kkb iMrh g] ogh dkLVcyjh l lk/kuk dh deh dh f'kdk;r djrh gA bl ifjfLFkfr e vkid k mÚgs D;k l>ko vkj lnr g\

mi fujh{kd l mi ifyl v/kh{kd Lrj rd d vf/kdkfj;k dk v/khuLFk vkj{kd Lrj d depkfj;k l vf/kd l vf/kd lokn j[kuk pkfg,A mud }kjk nh gb lpukvk ij dk;okgh djuk pkfg,A lkFk gh mudh dk;kof/k ych u djd ml l de l de nk VdMk e ckVuk vko';d g] ftl l mu ij ekufld ncko ugh cuA

Hkkjrh; ifyl cy e fupy Lrj ij efgykvk dh fLFkfr cgr vPNh ugh gA mud lkFk Hkn&Hkko dk crko gkrk g rFkk iyhlhx d ey dk;s tl&tkp] Nkiekjh vkfn dk;k dh ftEenkjh mÚgs ugh nh tkrhA bl ij vkid h D;k jk; g bu efgyk ifyldfe;k dk \

efgyk ifyl depkfj;k dk tk Hkh dk;s lkiis tk;s] mÚgs xHkhjrk l rFkk ijk le; yd djuk pkfg,A bld lkFk gh efgyk ifyl depkfj;k dk dkuu ,o ifØ;k dk viuk Kku mPp dkfV dk j[kuk pkfg,A e jk ;g vuHko g fd fdlh Hkh dk;s dk lkiir le; ofj"B vf/kdkfj;k dk efgyk depkjh dh ;kX;rk dk n[kuk pkfg, ;fn og] ;kX; vkj mRlkgh gk rk ml Hkh xHkhj dk;s lkiis tkus pkfg,A

D;k vkius Hkh ,l fdlh Hkn&Hkko i.k 0;ogkj dk vuHko viu dk;s dky e fd;k g\

ejk dHkh fdlh l Hkh Hkn&Hkko i.k 0;ogkj dk dkb vuHko viu dk;s dky e ugh jgk gA

vkid vulkj efgykvk dh Nfo ifyl cy e cgrj djus d D;k lHko mik; gk ldrs g\D;k efgykvk d fy, vkj{k.k ,d lHko mik; gk ldrk g\

ifyl e efgykvk dk Lrj cgrj djus d fy,] vkj{kd Lrj ij vkj{k.k djuk ,d vPNk mik; g] fdUrq ofj"B Lrj ij rk p;u] ;kX; rk d vk/kkj ij gh gkuk pkfg,A

efgykvk d ifr jktkuk fgl k c<rh tk jgh gA ,l e ifyl dh efgyk f'kdk; rdUkkvk d ifr D;k ftEenkjh gkuh pkfg,\

fgl k dh f'kdkj efgykvk l lokn djrs le; ifyl dk ;g /;ku j[kuk pkfg, fd lonu'khyrk l gh mÚgs lgt fd;k tk ldrk gA ihfMr efgyk gekj viu ifjokj dh g] ,l lkpu ij gh ml l gh vkj lefpr lg;kx fey xkA

D;kfd vki ey :i l fcgkj in'k l g vkj ;gk ifyl l/kkj ij mPpre U;k;ky; }kjk fn;s x;s lkr funs'kk e l fdlh dk Hkh ikyu i.k :i l ugh gk jgk g] bl ckj e vkid h D;k jk; g\

ejk fcgkj in'k l gkuk ejs 0;olkf;d thou e dkb ek;u ugh j[krkA fdUrq ejk ;g ekuuk g fd tukUe[kh ifyl d fy, ekuuh; mPpre U;k;ky; d funs'kk dk i.k :i l ikyu gj jkT; d fy, ,d vPNk mik; gA

vr e] ifyl lok e viu vcrd d lQj d ckj e crk;s fd ;g vkid fy, fdruk lrf"Vijd jgk g ;k ugh\

ejk lkHkkX; g fd e> e/; in'k dMj feyk] tgk ij ifjJe vkj euk;kx l dk;s dk vHkrio ikRlkgu turk nrh gA e> tk ;'k vkj oHko e/; in'k e iklr gvk g ml dh eus dHkh dYiuk Hkh ugh dh FkhA ;g dhfr] ek= ejs dkj.k ugh feyh g cfYd ejs dfu"B vf/kdkfj;k vkj depkfj;k dh fo'kky Vhe d dkj.k e> feyh gA

पटना पुलिस की ढ़ोल

Tkgk ,d vkj ijk fcgkj cnyko dh vkj vxlj g] ogh iVuk ifyl U;k; dk cgn ijkur rjhdk dk mi;kx djrh fn[kkb iMrh gA blu m)kf"kr nkf"k;k dh vnkyrk e mifLFkfr dk lfuf'pr djku dh fy,] turk dk 'keklkj djuu okyh iFkk dk vc rd tkjh j[kk gA bldk vrxxr blh eghu ifyl u ,ls 100 vkjkfi;k dh uke <ky ctkdj mudk vkl iMkl e idkjrk g, ;g ?kk"k.kk dh fd ;fn o veid vnkyr e mifLFkr ugh g, rk mudh lifUk dk dkd djd fuyke dj fn;k tk,xkA iVuk ifyl dh lph 3000 ykxk dh fy, ,slh ?kk"k.kk djuu dh gA

iVuk ifyl dk ;g vfHk;ku fdlh e/;dkyhu iFkk dk irhd ekye iMrk g] ftldh fy, ,d i`tkrkf=d lekt dh U;k; i`.kkyh e dkbl LFkku ugh gA vk/kfud tuyk dh LFkkiuk ls igy] vijkf/k;k dk turk dh ifjgkl vkj xLl dk lkeuk dbl :lk e djuk iMrk FkkA vijkf/k;k dk e[kl Vkih igukuk] e g dkyk djuk] x/k ij ?kekuk vkfn ipyu blh tu vkØk'k dk Hkkx jg gA dbl LFkkuk ij fVdBh e vijk/kh dk ck/k fn;k tkrk Fkk vkj ykx ml ij dMk Qdr FkA yfdu lu 1800 rd bu ipyuk dk nfu;k dh vf/kdk'k Hkkx e cjk le>k tku yxkA gkykfd] ,slh iFkk,s le;≤ ij mu LFkkuk ij flj mBkrh jgrh g tgk lkekftd c/ku vf/kd etcr g] tgk vuslj.k dh fy, Li"V ncko g ;k tgk ufrdrk dh bekjr ykt vkj vieku ij fVdh gkrh gA fQj og phu dk ykdr= gk ;k rkfycku dk vQxkfuLrkuA le;≤ ij ,slh iFkk,s nlj LFkkuk ij Hkh viuk flj mBkrh jgrh g] tl% y[kuÅ u Hkh ,d i`;kx fd;k Fkk tgk ;ku&mRihMdk dk [kys g, fitMe e cn dj fn;k x;k Fkk vkj Mlyl e pkjk dk ,d lkbuckM ydj [kMk djk fn;k tkrk Fkk tgk mUgs ;g crkuk gkrk Fkk fd mUgku D;k pjk;k gA dN dkuuh fo'k"kKk u 'keukd ifrc/kk dh fy, rdl iLrr fd;k g ftle mUgku dyfdr djuu okys jhfr&fjok tk vkj mu fjok tk e vrj LFkkfir fd;k g tk lekt dk tkMs j[krs g] tl% vfuok;l lkenkf;d lokA

iVuk ?kVuk e ifjfLFkfr vkj Hkh n[kn gA D;kfd] ftu ykxk dh uke mudh ifjokj dh igpku dh lkFk bl idkj idkj tk jg gl o ykx doy vkjkih g] vijk/kh ughA o ml U;k; 0;oLFkk e jgrs g ftldk ,d e[;fl)kr ;g Hkh g fd ^iR;d 0;fDr funk"k g] tc rd fd ml ij nk"k lkfcr u gk tk,A* yfdu iVuk ifyl dk ;g iFkk U;k; lxr yxrh g tcfd ,ls ifjokjk ls yxkkrkj bl efge dk cn djuu dh ekx gk jgh gA

fdlh Hkh i`tkrkf=d lekt e ,slh xij dkuuh iFkkvk dk dkbl LFkku ugh gA bls rjr gh cn fd;k tkuk pkfg, vkj vkjkih dh mifLFkfr lfuf'pr djuu dh fy, doy dkuuh rjhdk dk gh viukuk pkfg,A

& uokt dkroky

सामुदायिक पूलीसींग

mRrjk[k.M ifyl fe'ku dk igyk okD; gh g ^^turk dh lgHkkfxrk l–** lkenkf;d ifyflx dk rkRi;s g] {k= ds fuokfl;k ds ijke'k ls ogk dh ifyl lc/kh leL;kvk dk fpUghdj.k ,o fuokj.kA ;g ijke'k lkenkf;d lisd leg cukdj ftudk iko/kku mÙkjk[k.M ifyl ,DV e g] fd;k tk ldrk gA

ifyldeh viuh chV dh iR;d lsls xr lpuk tk iyhlhx ds fy;s vko';d gk] dk ,d= djrk g] tls chV dk Hkkxkfyd o.ku] jktufrd fooj.k] xke] ekgYYkk ds uke] muesjguokys ie[ko iHkko'kkyh 0;fDr;k ds uke] lkenkf;d lisd leg (CLG) e 'kkfey 0;fDr;k ds uke o VyhQku ucj] vijk/k ;k fookn gkus ds dkj.k o LFkku] is'koj vijk/kh o mudh fBdku] chV e gkuokys vijk/kk ds fooj.k vkfnA

chV ifyldeh ds dÙk0;

chV ifyldeh ds fuEu dÙk0; gkrs gk&

1- {k= dh lEis.k Hkkxkfyd tkudkjhA

2- {k= e jguokys lEekfur tu ifrfuf/k;k ,o vU; ,l0;fDr;k dh tkudkjh tk tulok e fØ;k'khy g vkj {k= ds ukxfjdk e iHkko j[krs gA

3- {k= e lkenkf;d lisd leg dh LFkkiukA ,slk ijh chV ds vykok mu lHkh xko] ekgYyk e fd;k tkuk pkfg, tgk fo'k"k lonu'khyrk gk] tls vf/kd vijk/k] lkekftd@/kkfe'd fookn bR;kfnA

4- lkenkf;d lisd leg ds ijke'k ls {k= dh lij{kk lEcU/kh leL;kvk dh tkudkjh vkj mudh fujkdj.k ds mik; [kktukA

5- lkenkf;d lisd leg ds lnL;k ls yxkrkj Qku vkfn ds ek/;e ls lisd rFkk {k= dh xfrfof/k;k dh tkudkjh] fo'k"k :i ls ftue 'kkfUr 0;oLFkk o vijk/k fLFkfr iHkkfor gkrh gkA

6- {k= ds i`koj vijk/kh fdLe ds 0;fDr;k ds fo"k; e tkudkjh vkj fuxjkuhA

7- {k= e pyuokys ts, ds vÏk] eknd inkFk cpu] [kjhnu okys 0;fDr;k] vo/k 'kL=k dk fuek.k@fcØh djuokys rFkk vijk/k lEkkfor {k= ds lEcU/k e tkudkjh vkj mUg fuf'Ø; djuu ds mik; <<ukA

8- {k= e lkEinkf;d] jktufrd ruko ;k vU; 'kkfUr Hkx dh lEkkouk;Dr fookn k vkfn ds lEcU/k e lpukvk dk ldyu dj mudh fujkdj.k ds mik; [kktukA

9- {k= e yxuokys gkV] eyk vkfn dh tkudkjhA

10- lpuk ds Jkrk dk fodkl ¼e[kfcj½

11- {k= ds Ldy] dkys tk] cd] efUnj] efLtn] x:}kjk] pp vkfn 'k{kf.kd] okf.kfT;d] /kkfe'd LFkyk dh tkudkjh vkj ogk dh lij{kko 'kkfUr ds mik;A

viu {k= e tulEids dh djs

ifyl foHkx e ifyldeh dh Hkfedk vR;Ur egRoi.k gkrh gA ifyldeh mPpkf/kdkfj;k }kjk cukbl xbuhfr;k ,o dk;Øek dk turk ds chp ykxs djokus e egRoi.k 0;fDr gkrh gA ftruk tu&lEids ,d ifyldeh dj ldrk g mruk tu&lEids ,d mPpkf/kdkjh ugh dj ikrk gA tu&lEids lk/kus e ,d ifyldeh dh ds'kyrk dk fujUrj vH;kl ls c<k;k tk ldrk gA bl fn'kk e ,d ifyldeh dk yxkrkj i`;kl djrs jgus pkfg,A blls u doy ifyl dh dk;ds'kyrk c<rh g cfYd turk e vijk/k vkj v0;oLFkk dk Hk; de gkrk g vkj ifyl 0;oLFkk ij fo'okl c<rk gA

tulEids dk lcls cMk lk/kus rk lkenkf;d lisd leg gA gYds e vko' ;d rkuklkj ,d ls vf/kd leg cuk;s tk ldrs gA budh lnL;k ls fujUrj lEids e jguk o vukipkfjd lokn cuk;s j[kuk T;knk mi;kxh g ctk; ijs leg dh ;Fkk dnk cBd djuu lA budh vfrfjDr {k= ds lkoÙtfud bykdk e dk;jr ykxk&ndkunkj] od'kkifeL=h] g;jMlj] ikLVeu] iVokjh] ounjkxk] lkbcj dQ] iVky iEi vVUMUV vkfn& ds ukfVl e lij{kk lEcfU/kr ?kVuk;s o lpuk, vkrh jgrh g] blfy, bu ls Hkh ckrphr djrs jguk pkfg,A oLrr% lkekftd gyey ¼ocial Interaction½ ,d ,slk dk'ky g tk ifyl dk;s e cM dke dk g vkj ftldk fodkl lrr vH;kl ls fd;k tk ldrk gA

¼mÙkjk[k.M ifyl }kjk gj Lrj ij if'k{k.kkfFk;k dk nh tkuh okyh ,d v/;;u ifLrdk ds dN v'k½

दिल्ली पुलिस- 'मैनेजमेंट डिवेलपमन्ट प्रोग्राम'

fnYyh ifyl Hkh viu ifyldfe;k ds dk;dk'ky dk mtkxj djuu Fkk turk e mudh Nfo dk cgrj cukus ds fy, depkfj;k dk rs;kj djuu ds fy, i`;Ru'khy gA viuh bl dkf'k'k ds vu:i if'peh fnYyh dh ifyl u ^eu teV M0yieV ikxke* dh vrxxr Hkkjrh; fo|kihB ;fuofLVh bULVVV vkQ eu teV ,.M fjlp ls bUg if'k{k.k fnyok;k gA bl if'k{k.k e if'peh fnYyh ds 11 Fkkuk ls 49 lc&bLiDVj] gM dkLVcy vkj dkLVcy u Hkkx fy;kA bl ikxke dk mn?kkVu vfLlVV dfe'uj vkQ ifyl Jh lrh'k ;kno }kjk fd;k x;k FkkA

ble lokn dk'ky] lk¶V fLdy] lk/kkj.k f'k"Vrk vkj bldh egÙo] ruko ic/ku] turk ls lc/kk ds dk'ky tls fo"k;s ij foLrr ppk }kjk tkudkjh nh xbA

dy feyk dj 94 ifr'kr if'k{k.kkfFk;k ubl if'k{k.k dk mi;kxh crk;kA vk'kk g] fnYyh ds ckdh ftyk e Hkh ifyldeh;k dk if'k{k.k fnyk;k tk,xk rkfd mudh 0;ogkj e ldkjkRed cnyko vk ldA

¼lktU;% ch-oh-vkb-,e-vkj-if'k{k.k fjikV 2011½

पुलिस एनकाउंटर - सभी मृतक आरोपी ही क्यों?

mÙkj inz'k lh-ch-lh-vkb-Mh- u Hknkgh ftys ds 28 ifyldfe;k ds >B e BHkMs dk vkjkih cuk;k g vkj mudh f[kykQ ,Q-vkb-vkj-ntl djk;k g A

njvly] 2005 e ,d nfyr vkVk Mkboj] fot; dk ifyl ?kj ls yxbl Fkh vkj ckn e mls er ik;k x;kA tlk vkerkj ij eBHkMs ds dlk e ifyl dgrh vkj djrh g] bl dl le Hkh olk gh fd;k vkj e rd ds ikl ls ,d ekVjlkbdy vkj ,d fiLVy dh cjkenxh fn[kkbA mudh vulkj blh dkj.k eBHkMs e fot; dh tku xbA yfdu gdhdr dN vkj FkkA fot; dh iRuh u jkT; ekuokf/kdkj vk;kx e f'kdk;r ntl djkb vkj crk;k fd ;g eBHkMs fcYdy >Bk Fkk D;kfd bldk e[; dkj.k Fkk mldh iMkl e jgu okyk ,d gM dkLVcy tk mldh lkFk vufPNd ;ku ixfr djrk FkkA tc bldh tkp gb rks ekVjlkbfdy vkj fiLVy nkuks gh ?k;kuij Fkkus ds LVkj ds gh ik, x,A ifj.kkeLo:i] vkjkfi;k ds f[kykQ dk;okgh dh 'k:vkr ,Q-vkb-vkj-ntl djuu ls dj nh xb gA pfd erd ,d nfyr Fkk blfy, bl dl dh tkp Mh-,l-ih-Lrj ds vf/kdkjh }kjk djkb tk,xhA

jkT; e] ifyl }kjk >B e BHkMs ds dlk e gk jgh yxkrkj c<krjh dk n[krs g, vk/kk ins'k mPp U;k;ky; u ,d ;kfpdk dh luokb djrs g, 2009 e dN e ík ij funs'k fn;s FkA ;gk fiNys 40 lkyk e djhc 6000 ykxk dh eR;s ,udkmVj e gb gA U;k;ky; u viu vkns'k e dgk Fkk fd&

- tc ifyl dh xkyh ls fdlh fd eR;s dh lpuk feyrh g rk ifyl dk cxj fdlh viokn ds ,Q-vkb-vkj-ntl djuk pkfg, vkj mldh ckn tkp dh tkuh pkfg,A
- vnkyr u ;g Hkh dgk fd ;fn fdlh dl e ,slh fLFkfr mRiUu gkrh g tgk dl futh Lkj{kk ds viokn ds vrxxr vkrk irhr gkrk g rk bl tkudkjh dk ifyl viu vfre fjikV e doy er ds i e ns ldrh gA
- vnkyr u ;g Hkh dgk fd ,udkmVj ds dlk e ,Q-vkb-vkj-ntl djuu ds ctk; doy eftLV V tkp djuk fdlh Hkh :i e dkuuin ugh gA
- bldh vfrfjDr tkp vf/kdkjh ds le{k ,udkmVj e 'kkfey ifyl vf/kdkfj;k dh igpku crkuk vko';d g vkj bl nkf;Ro ls fdlh Hkh idkj ls NVdkjk ugh gA ,slh tkudkjh ftls iHkko'kkyh tkp ij vlj iMs] mls Nikuk Hkkjrh; n.M lfgrk vkj n.M ifØ;k mPp U;k;ky; u ,d ;kfpdk dh luokb djrs g, 2009 e dN e ík ij funs'k fn;s FkA ;gk fiNys 40 lkyk e djhc 6000 ykxk dh eR;s ,udkmVj e gb gA U;k;ky; u viu vkns'k e dgk Fkk fd&

lfgrk ds dbl iko/kkuk dk mYys?ku djrk gA

;g ,frgkfld vkns'k >B e BHkMk dh l[;k dk de djuu e ehy dk iRFkj lkfcr gk ldrk FkkA 1993 ls vc rd jk"Vh; ekuo vf/kdkj vk;kx ds le{k 1502 dl ntl gk pdh gA yfdu] mPpre U;k;ky; u bl vkns'k ij doy bl rdl ij jkd yxk fn;k g fd vk/k ins'k mPp U;k;ky; ds vkns'k ls mu ifyldfe;k ij Hkh e dnek py ldrk g tk 26 uocj ds vkrdokn fojk/kh geyk e 'kkfey FkA

Ykfdu] loky ogh g fd D;k dkuu lEer eR;s n.M ds vykok dkb vkj Hkh ifjfLFkfr ,slh gk ldrh g tgk uj&gR;k tk;s tgk\ ,d i`tkrkf=d ns'k] tgk dkuu dk jkt g ogk pkg fot; tls vkVk Mkboj dk xyr ,udkmVj gk ;k fQj fdlh dfFkr vkrdokns'k dk] ;g vo/kkfud gh gkxkA

vki ykx tk bu ifjfLFkfr;k dk lkeu djrs g] gk ldrk g gekj fopkj ls lger u gk vkj ,udkmVj tls xHkhj e íij viuh jk; nuk pkgrs gk] rk dl;k ge viu fopkjk ls vo'; voxr djk;A vki dh jk; cnyko yku ds fy, vko';d gA

& thur efyd

स्टॉकिंग - क्या कानूनी परिभाषा आवश्यक?

^LVkfdx* ;k ^ihNk djuk* ,d vfi`; dk;s rk g yfdu vc rd Hkkjr e dkuuh rkj ij bls ifjHkkf"kr ugh fd;k x;k gA gkykfd] bldk vFk ;g dnkfl ugh g fd ,slh gjdr Hkkjr e de gkrh g ;k vxj gkrh g rks ifyl dkb dne ugh mBkrhA

^LVkfdx* ml gjdr dk dgrs g ftldh vrxxr dkb 0;fDr fdlh 0;fDr] mldh ifjokj ds fdlh lnL; ;k mldh dk;LFky rd fcuk mldh bPNk ds igp cukus dh dkf'k'k djrk gA ;g fØ;k ckj&ckj dh tk jgh gk vkj ,slk djuu ds fy, 0;fDrxr rkj ij ihNk fd;k tk, ;k Qku] fpVBh] b&ey] ,l-,e-,l- vkfn ls fdlh ek/;e dk lgkjk fy;k tk,A yfdu vxj doy ,d ckj dkb fVlik djrk g ;k ?kjrk g rk mls LVkfdx ugh dgk tk,xk cfYd Hkkjrh; n.M lfgrk dh nljh /kkjkvk ds vrxxr vijk/k gkxkA

Hkkjr e bl idkj ^ihNk djuk* tlh leL;kvk ds fy, dkb dkuuh ifjHkkf"kk ugh gA bl dkj.k orkeku e leL;k ;g g fd ,s vkjkfi;k ij mfpr dk;okgh ugh gkrhA nljs dkuu tls Hkkjrh; n.M lfgrk dh /kkjk 354 ds vrxxr NMNkM] ;ku 'kk"k.k ;k fQj /kkjk 509 ds vrxxr dk;okgh dh tkrh gA /kkjk 509 Hkh ,d gYdh /kkjk g ftldh vrxxr vkjkih ij v'yhy 'kCn dgu ;k ldr nu dh fLFkfr e dk;okgh gk ldrh gA

nljs n'kk e bl vijk/k ekudj ltkr; dh xb gA cxykn'k e eb 2010 e efgykvk vkj yMfd;k ds lkFk LVkfdx ds vkjkfi;k dk ,d lky rd dh ltk ;k tekuk ;k nkuk gh nu dk iko/kku yk;k x;k gA bVyh e Hkh 2009 e ,Vh LVkfdx dkuu cuk;k g vkj ble 6 eghu ls 4 lky rd dh ltk dk iko/kku gA vefjdk e ,s vijk/k;k ds f[kykQ jkd dk vkns'k] tekuk ;k ty Hkt u dk vkns'k fn;k tk ldrk gA dN dlk e ihfMrk vkjkih ls evko tk Hkh ekx ldrh gA

yfdu vc le; vk x;k g fd vkjkf/kd dkuuk e ls 'kk/ku djds ^LVkfdx* ls vijk/k dk ifjHkkf"kr djds mfpr lTkk r; dh tkuh pkfg,A efgykvk ij ;ku fg lk yxkkrkj c<rh tk jgh g vkj ,s e dBkj dkuuk dh deh vijkf/k;k ds eukcy dk c<ku e lgk;d gkrh gA vHkh efgyk fnol ij fnYyh fo'ofo]ky; dh ,d Nk=k dh ljvke gR;k ds ekeys e ;g Kkr gk x;k g fd erd dk dkQh le; ls ihNk fd;k tk jgk FkkA 'kk;n vxj ,s vkjki ds fy, dkb dBkj ltk dk iko/kku gkrk rk ifjokj u igys gh ifyl e f'kdk;r dh gkrh vkj bl gR;k dk jkdk tk ldrk FkkA

& thur efyd

आपके विचार

Ekgkn;k]

eu fiNys fnuk ifyl e[;ky; e ykd ifyl if=dk n[khA bldh y[k cMs ljy vkj Kkuo/kd yxA yfdu ik;s gh gekjk e[;ky; tkuk lHko gk ;g vko';d ughA blfy,] vxj gk ldrk bl ejs ins ij Hkh Hkt okus dh dik djA

/kU;okn!

,u-d-flg
dekM.V 172 cVkfy;u
lh-vkj-ih-,Q-
U;s ifyl ykbu x<ok]
>kj[k.M&822114

ge g"k g fd ykd ifyl ds ek/;e ls cgr ls vuly> dkuuh rF;k dk mtkxj djds ifyl tu dk lpr djuu rFkk vke turk ds chp yEc le; ls yEch [kbl dk ikVu dk i`;kl fd;k tk jgk gA

blh dkj.k ifyl vkj{kdk dk mudh ofj"B vf/kdkfj;k }kjk 'kk"k.k fd;s tku ds ckjs e dN rF; mtkxj djuk pkgrk gA dbl vkb-ih-,l-vf/kdkjh viu vf/kuLFkk fofHkUu dk;k ds fy, ils yu dk viu dke dk fgLlk cuk fy;k gA vPN Fkkuk e fu;fDr ds fy, ils ys g] foHkkxh; tkpk ds fujkdj.k ds fy, ils ekxr g rFkk ekfld rkj ij Fkkuk ls olyh djrs gA vkj{kdk dh Hkrh ds nkjku Hkh ils dk yu&nu fd;k x;kA

fnlEcj 2010 e vkj{kd Hkrh ds fy, vkuykbu Qke Hkjs tku dh ifØ;k 'k: dh xbA bldh vrxxr fty ds iR;d Fkku ls 150&150 Qke bVjuV ds ek/;e ls futh lkbcj dQ ls Hkjs;s x;A ble vk;s [kp dk Hkxrku Fkkuk iHkjh }kjk fd;s tku dk Qjeku tkjh gvk] bldh xkt Hkh vkj{kdk ij fxjhA dgh 10&10 Qke ,d vkj{kd ls rk dgh ij Qke dk [kp ,d gh vkj{kd ls djok;k x;kA bl jkf'k ds Hkxrku ds fy, ,l-ih- dk;s e fcy tek dju ds ckotn] Hkxrku ugh fd;k x;kA

vk'kk g ykd ifyl ds ek/;e ls bl vkj /;ku fnyk;k tk,xk vkj cxj foyEc ds bl 0;s dk Hkxrku gk ldxkA

/kU;okn!

lnL;] e/; ins'k ifyl